

Yabancı Dil Olarak Arapçanın Erken Yaşta Çocuklara Öğretiminde Ebeveyn Rolü ve Öneriler

The Role of Parents in Teaching Arabic as a Foreign Language to Children at Early Ages and Suggestions

Yüksek lisans: Enes YAZICI

Gazi Üniversitesi, Arap Dili Eğitimi
Gazi University, Arabic Language Education
hezofailed@hotmail.com
ORCID: 0009-0005-1043-0359

Arş. Gör. Meryem FARUK

Gazi Üniversitesi, Arap Dili Eğitimi
Gazi University, Arabic Language Education
meryemfaruk00@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5767-5151

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received : 18.05.2023

Kabul Tarihi / Accepted : 10.06.2023

Yayın Tarihi / Published : 26.06.2023

Yayın Sezonu / Pub Date Season : Haziran / June

Cilt / Volume: 1 • Sayı / Issue: 1 • Sayfa / Pages: 57-69

Atıf / Cite as

YAZICI, E.& FARUK, M. (2023). Yabancı Dil Olarak Arapçanın Erken Yaşta Çocuklara Öğretiminde Ebeveyn Rolü ve Öneriler, *Lisani İlimler Dergisi (LİDER)* 1(1), 57-69.

İntihal / Plagiarism

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.
This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Yayın Hakkı / Copyright®

LİDER, Lisani İlimler Dergisi, uluslararası, bilimsel ve hakemli bir dergidir. Tüm hakları saklıdır.
Journal of Linguistic Studies is an international, scientific and peer-reviewed journal.
All rights reserved.

Öz: Bir birey olarak, çocuğun ilk eğitimi ailede başlar. Aile, çocuğun eğitimine okulardan, kitaplardan ve arkadaşlardan daha önce gelmektedir. Erken yaşlarda çocuğun zihni en açık ve dış etkilere en duyarlı olduğu dönemdir. Bu nedenle, ebeveynler çocuklarının eğitimini üstlenmeli ve onların eğitimine ve gelişimine en büyük katkıyı yapmalıdır. Ayrıca ailenin çocuğun anadilini ve yabancı dilini öğrenme sürecinde de büyük etkisi vardır. Nitekim anadil edinimi öncelikle ailede, anne ve babanın çevresinde gerçekleşir. Anadil ediniminden sonra çocuğun ikinci ve üçüncü dil öğrenimi dil öğrenme aşamalarını oluşturur. Dil öğrenme sürecinde başarılı olabilmek için bu sürecin temel unsurlarını ve ipuçlarını bilmek önemlidir. Bu çalışmada, erken yaşta çocuklara Arapça dilini yabancı dil olarak öğretme sürecinde, ebeveynlerin kullanabi-

lecekleri farklı yöntem önerileri ele alınmıştır. En basit ve uygulanabilir yöntemlerden biri oyun ve eğlence yöntemleridir. Çocuğun çizgi filmler, bulmacalar ve farklı zihinsel aktiviteler aracılığıyla dile maruz kalması sağlanarak hedeflenen başarı hızla elde edilebilir. Bu çalışmada, öncelikle ebeveynlerin çocuklar üzerindeki etkisi ve farkındalığı, ardından dil eğitimi ve öğretimi üzerinde ebeveynlerin sorumlulukları ve yapabilecekleri, son olarak da ebeveynlerin anadil edinimi ve yabancı dil öğretimi konusunda uygulayabilecekleri öneriler ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ana Dil Edinimi, Yabancı Dil Öğretimi, Arapça Öğretimi, Erken Yaşta Öğretim, Oyun ve Aktiviteler.

Abstract: As an individual, the child's first education begins in the family. The family comes to the child's education before schools, books and friends. Early life is the period when the child's mind is most open and most sensitive to external influences. Therefore, parents should undertake the education of their children and make the greatest contribution to their education and development. In addition, the family has a great influence on the child's mother tongue and foreign language learning process. As a matter of fact, the acquisition of mother tongue takes place primarily in the family, around the mother and father. After the acquisition of the mother tongue, the child's second and third language learning forms the language learning stages. In order to be successful in the language learning process, it is important to know the basic elements and tips of this process. In this study, different method suggestions that parents can use in the process of teaching Arabic language to children at an early age are discussed. One of the simplest and most applicable methods is games and entertainment methods. The targeted success can be achieved quickly by ensuring that the child is exposed to language through cartoons, puzzles and different mental activities. In this study, first of all took into action the effects and awareness of parents on children, then the responsibilities and actions of parents on language education and teaching, and finally the suggestions that parents can apply about mother tongue acquisition and foreign language teaching.

Keywords: Mother Tongue Acquisition, Foreign Language Teaching, Arabic Teaching, Early Age Teaching, Games and Activities.

Giriş

Çocuğun eğitimi, genel olarak düşünüldüğünün aksine çok erken yaşlarda başlar. Küçük yaşta çocuklar, ilk öğretmenleri olan anne ve babalarından yeni deneyimler kazanır ve onlardan öğrenmeye başlar.

Çocuklar ana dil edinim ve yabancı dil öğrenim sürecinde büyük ölçüde ailelerinden etkilenir. Ve bu süreç aile tarafından desteklenir. Bu nedenle özellikle Arapça dil öğretimini ele alırken, erken yaşlarda yabancı dil öğrenimi için anne ve babalara bazı sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumluluklar arasında, çocuğa karşı pozitif bir tutum sergilemek, ebeveynlerin birbirleriyle istikrarlı tutum ve davranışlar sergilemeleri, çocuğun Arapça diline yeterli derecede maruz kalması için çaba göstermeleri yer alır. Bunların yanı sıra, çocuğa model olmak, onu dinlemek ve ona cevap vermek, çocuğa yeterli zaman ayırmak, ilgi göstermek, dil

öğretimine yönelik oyunlar oynamak, iletişim becerilerini desteklemek ve ikinci dilin gerçek hayatta uyumlu ve entegre bir şekilde öğretilmesini sağlamak da önemli faktörlerdir.

Çalışmamızda öncelikle ana dil edinimi ve dil gelişiminden, yabancı dil öğretiminin öneminden, yabancı dil öğretimi sürecinde ebeveyn rolünden ardından yabancı dil olarak Arapçanın öğretiminde ebeveynler tarafından uygulanabilecek oyun ve etkinlik önerilerinden bahsedilecektir.

Araştırmanın Yöntemi:

Bu araştırmada araştırmanın yöntemi olarak nitel yöntem kullanılmıştır.

Araştırmanın amacı:

Erken yaşta çocuklara yabancı dil öğretiminin önemini ve nasıl olması gerektiğini açıklamayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte ebeveynlerin erken yaştaki çocuklarına Yabancı dil olarak Arapça öğretiminde kullanabilecekleri öneriler sunulmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra gelecekte çok dilli bireyler yetiştirmek ve topluma kazandırmasında örnek teşkil etmek için bu çalışma kaleme alınmıştır.

1. Çocuklarda Ana Dil Edinimi ve Dil Gelişimi

Çocuklar dil edinimine, öğrenimine ve gelişimine donanımlı bir şekilde dünyaya gelirler. Chomsky'nin ortaya attığı doğuştanlık varsayımına göre çocuklar ana dillerini öğrenmeye yatkın doğarlar. Beyindeki bu kabiliyete dil öğrenme aygıtı denilmektedir. (Demirezen, 2003).

Davranışçı yaklaşım, dil gelişiminin çevresel etkileşim ve taklit yoluyla gerçekleştiğini savunurken, sosyal etkileşim kuramı, dilin öğrenilmesinde model alma ve sosyal etkileşimin önemini vurgular. Biyolojik yaklaşım ise dil gelişimini biyolojik ve psikolojik temellere dayandırır, dilin doğuştan getirildiğini ve çocuğun dil edinme kapasitesine sahip olduğunu öne sürer.

Bütün çocuklarda dil gelişimi aynı düzeni izlemektedir. Ancak bazen bu düzen bütün çocuklarda aynı olmamaktadır. (İlhan, 2005, s.155). Karacan (2000)' a göre *"tüm bebekler dili öğrenmeye öncelikle kullanılan dildeki sesleri öğrenmekle başlar. Dil gelişimi ile beyin matürasyonunun yakın ilişkisi olup beyin matürasyonunun 2/3'ünün kazanıldığı 3 yaşında belirgin dil kazanımı beklenir. Doğumdan sonraki ilk 3 ayda ekspresif dil gelişimi fonem düzeyde değişimler ile kendini gösterirken, 3-9. aylar morfemik, 9-18. aylar sentaks (cümle) düzeyinde, 18-36. aylarda ise semantik (anlam) düzeyinde dil kazanımı sağlanır (Paul ve ark. 1996, Bzoch ve League 1991). Dil gelişimindeki bu sıralama değişmezken bu gelişimin hızı fizyolojik ve genetik özellikler, cinsiyet, sosyal çevre ve sosyokültürel etmenlerden etkilenebilmektedir."* (Akt., İlhan, 2005, s.156).

Dil gelişimi aşamaları, bebeklik döneminden başlayarak çocuğun dil becerilerinin zamanla nasıl geliştiğini gösterir. Bu aşamalar, bebeklerin ağlama ve babil-dama döneminden başlayarak tek kelime kullanımı, iki kelimenin birleştirilmesi ve daha karmaşık cümlelerin oluşturulması gibi evreleri içerir.

Çocukta dil gelişim evreleri genellikle bu düzeni izlemektedir: Bebekler 1-2 aylıkken annenin ve diğer kişilerin seslerine tepki verir ve duydukları sesleri ayırt ederler. Ağlayarak da kendi isteklerini veya sıkıntılarını anlatmaya çalışırlar. 4-8 aylıkken yine seslere tepki verir ve farklı ses tonlarını algırlar. Fakat bunun yanında hırıltılı bir şekilde cevap verirler ve duydukları sesleri taklit etmeye başlarlar. 9. Aya kadar bu durum bu şekilde devam eder. 9-12 aylar arasında yetişkinler gibi sesleri çıkarmaya başlarlar. Kelime hazneleri çevrelerinde duydukları konuşmalar kadar gelişir. 12 aylık bebekler 5-10 kelime haznesi olur. İleriki 6 aylık sürece ise bu kelime haznesi iki katına çıkmaktadır. 1-2 yaş arasında artık bir ya da iki sözcükten oluşan cümleler kurar. Olumsuz ve soru cümleleri de kurarlar. 2-3 yaşlar arasında ise kelime haznesi hızlı bir şekilde artar. Nitekim 2 yaşında 250; 3 yaşına gelindiğinde ise 1000 kelime haznesine sahip olabilir. 5 yaşına geldiğinde ise çocuk kendisine yöneltilen sorulara gerektiği şekilde cevap verir, konuları değiştirir, kendi kendine diyaloglar oluşturur ve konuşur. 6 yaşına gelindiğinde ise dil kullanım açısından sorun kalmamakla birlikte çocuk, edilgen yapı cümleler kurar “çünkü, bu nedenle, sonra, ama, sadece, hala, henüz, çoktan” gibi yapıları kullanır. (Suat, 2011).

Çocuğun dil gelişimini etkileyen birçok etmen bulunmaktadır. Ailenin dili kullanım şekli, çocuğun çevresindeki yetişkinliklerin dili kullanma biçimi ve çocuğun erken yaşlarda içinde bulunduğu akran ve arkadaş çevresi bu etmenlerdendir. Ebeveynlerin çocuklarıyla iletişim sıklığı, çocukla birlikte oyun oynamaları, kitap okuma, hikâye anlatma gibi dilin kullanımını teşvik eden etkinliklerin yapılması da bu faktörlerdendir. (Suat, 2011).

Bu etmenlerin yanında ebeveynlerin eğitim düzeyi de önemlidir. Anne ve babanın eğitim düzeyleri arttıkça ister dili düzgün kullanmaları açısından ister kelime haznesinin geniş olmasından çocuklarına daha zengin bir dil ortamı oluştururlar. Bu durum yabancı dil eğitimi almış ebeveynler için de geçerlidir. Çocuklarına yabancı dil öğretebilmek için anne ve babanın çocuklarına öğretecekleri yabancı dili iyi derecede biliyor olmaları gerekmektedir.

2. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi ve önemi

Erken yaşta yabancı dil öğrenmeye başlayan çocukların genel gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. (Çilem, 2013). Erken yaşta yabancı dil eğitimi alan çocuklar, sözel beceriler açısından daha başarılı olmaktadır. Bunun yanı sıra dil öğrenme sürecini kolaylaştırdığı savunulmaktadır. Krashen, çocukların beyinlerindeki dil gelişiminin iki yaşında başladığını ve bu gelişimin ergenlik dönemine kadar sürdüğünü açıklamaktadır. Eğer çocuk bu dönemde yabancı dil öğrenme-

ye başlarsa yabancı dili de anadili gibi rahatlıkla öğrenebilir.(akt., İlter, 2007). Bu hususta yine değinilmelidir ki; Erken yaşta çocuklar esnek ses organlarına sahip olmaları ve bu nedenle her türlü sesi çıkarabilmeleri, yabancı dilin sorgulanmadan benimsenmesini ve hızlı öğrenmeyi kolaylaştıran faktörler arasında yer almaktadır. (Köprülü,2016).

Bunların yanı sıra, çocuklar erken yaşta farklı kültürlerle tanıştıklarından kendi kültürlerinin farkına varırlar, yabancı dile karşı olumlu bir tutum geliştirirler ve merak ve öğrenme isteğiyle motive olurlar. Dış dünya'ya dış etkenlerin de etkisiyle açılırlar. Dış etkenlerin müspet etkisi de göz önüne alındığında; erken yaşların hangi yaş aralıklarını kapsadığı konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Erken yaşta yabancı dil öğreniminin etkilerine ek olarak, çocukların farklı kültürlerle erken yaşta tanışmaları da önemli bir faktördür. Bu sayede çocuklar kendi kültürlerinin farkına varır, yabancı dile karşı olumlu bir tutum geliştirir ve merak ve öğrenme isteğiyle motive olurlar. Ayrıca, dış etkenlerin etkisiyle dış dünyaya açılan çocuklar, çeşitli müspet etkilerle karşılaşır. Erken yaşta yabancı dil öğretimi, anaokulu ve ilkökul dönemine denk gelirken, farklı kaynaklarda erken yaş aralığı farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Bu aralık genellikle 5-12 yaş olarak kabul edilmektedir (Cuq, 2003; Scott ve Ytreberg, 1990; Cameron, 2001; Philips, 1993). (Akt., Çilem,2013).

Yabancı dil öğretimi sürecini inceleyen kritik yaş varsayımına göre yabancı dil öğrenme için kritik yaş 2- 12 yaş veya 13 yaş aralığına kadar sürmektedir. Bu yaşlardan sonra beyindeki sinir dokularının esnekliğini kaybetmeye başladığından yabancı dil edinimi ve öğrenimi zorlanmaktadır. Nitekim bahsi geçen bu yaşlardan önce dilin sesletiminde herhangi bir sorun olmamaktadır. Sosyolojik kritik döneme göre ergenlik çağından önce çocukların hem ana dil hem de yabancı dil öğrenebileceklerini savunmaktadır. (Demirezen, 2003).

Bu görüşler ışığında, erken yaşta yabancı dil öğretiminin dil öğrenimi için ne zaman başladığı konusunda daha iyi bir anlayışa sahip olabiliriz. Erken yaşta yabancı dil öğrenimi, çocukların gelişimini desteklerken aynı zamanda dil öğrenme sürecini kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle, ebeveynler ve eğitimciler, çocuklara erken yaşta yabancı dil öğretimine fırsat tanıyarak, onların dil becerilerini ve kültürel farkındalıklarını geliştirmelerine yardımcı olabilirler.

3. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Sürecinde Ebeveyn Rolü:

Aile, çocuğun hayatının pek çok alanında büyük bir etkiye sahiptir, özellikle ebeveynler çocuğun psikolojik, sosyal ve ahlaki gelişiminde önemli bir rol oynamaktadırlar. Bununla birlikte çocuğun eğitiminde ailenin önemli bir yeri vardır. Araştırmalar, anne-babanın çocuğun eğitime katılımının, çocuğun akademik başarı, dil gelişimi, sosyal gelişim ve öğrenme isteği üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir (Erdoğan ve Zelyurt, 2016).

Çocuğun gelişimi, genel olarak bir çocuğun kişilik oluşumunu ifade eder. Ebeveynler olarak, çocuğun temel özelliklerini, ilgi alanlarını, mizacını ve özellikle duygusal özelliklerini tanımak önemlidir. Ebeveynlerin çocuklarıyla olan etkileşimi, dil gelişimi açısından büyük bir öneme sahiptir ve aile içi etkileşim, çocuğun etkileşim becerileriyle doğru orantılıdır (Coşgun, 2021). Bu nedenle çocuğun yabancı dil öğrenimi için aile içinde yabancı dile maruz kalma ortamı yaratmak önemlidir. Anne ve baba, kendi aralarında konuşurken ve çocukla iletişim kurarken yabancı dili kullanabilirler. Böylece çocuk doğal bir ortamda yabancı dili duyma ve kullanma becerisi geliştirilebilir.

Ailedeki tutum ve davranışlar da çocuğun tutum ve davranışlarının şekillenmesinde önemli bir role sahiptir. Özellikle ailenin yabancı dile karşı tutumu, çocuğun yabancı dile karşı tutumunu etkiler. Yabancı dile pozitif bir yaklaşım sergileyen ebeveynler, çocuklarının da olumlu bir tutum geliştirmesine katkı sağlarlar.

Çocuğun yabancı dil öğrenimi için önemli olan noktalardan biri, çocuğun yabancı dile maruz kalmasıdır. Bu nedenle, aile içinde yabancı dile maruz kalma ortamı yaratmak önemlidir. Anne ve baba, ara sıra kendi aralarında ve çocukla iletişim kurarken yabancı dili kullanabilirler.

Bu etmenlerin yanında dil gelişimini etkileyen faktörler arasında olgunlaşma düzeyi, sağlık durumu, zeka gibi çeşitli etkenler bulunmaktadır. Bu faktörler, çocuğun doğduğu andan itibaren içinde bulunduğu çevre, aile yapısı, yaşadığı coğrafya gibi etkenlerdir ve çocuğun dil gelişimi kadar diğer gelişim alanlarını da etkiler (Coşgun, 2021).

Bir Birey Olarak Çocuğun Eğitiminde Annenin Etkisi:

Her zaman için anne çocukla biyolojik ve fizyolojik ilişkisinin doğası gereği çocuğun gelişiminin ilk ve en önemli olan bölümünü temsil eder. Çünkü anne, çocuğu bu dünyaya getirendir, çocuğun yaşamını güvence altına alan ve akabinde küçüklükten olgunluğa ve bağımsızlık evresine kadar onu yetiştiren ve donatandır. (Ceka& Murati,2016)

Annenin bu konudaki işlevi, iki kısma ayrılır ve çok önemli bir role sahiptir. Birincisi çocuğun savunması, dış etmenlerden korunması, diğeri ise çocuğun genel gelişimi ile ilgilidir. Annenin doğal bir işlev olarak çocuğu koruması, çeşitli eylem türlerini veya işlev türlerini de içine alır. Bu korumayı iki tip olarak ele alabiliriz:

1. Tip, çocuğun fiziksel olarak korunmasıyla bağlantılıdır. Çocuk, yıkanmaya, beslenmeye ve genel olarak bakılmasına olanak sağlayan sağlıklı ve hijyenik bir ortama ihtiyaç duymaktadır.

2. Tip, çocuğun annesi yanıdayken duygusal güvenliği ve psikolojik koruma yoluyla gösterilen psikolojik korumadır.

Annenin çocuğun fiziksel gelişimi, entelektüel gelişimi ve duygusal gelişimine katkıda bulunması ve bu gelişimin gerçekleşmesi için uygun ortamı sağlamalı-

dır. Nitekim uygun fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişime ulaşan çocuklar daha iyi bir görünüme sahip olurlar, mutlu görünürler ve genel olarak çocukluğun tadını çıkarırlar. Buna ek olarak annesi tarafından sevgi ve şefkat gören çocukların (Ceka ve Murati, 2016).

Çocuklar, annelerinin ahlaki değerlerini, duygusal gelişiminin aşamasında ve daha sonraki gelişimlerini etkileyen model olarak alırlar. Çocuk bunu kişiliğine yıllar geçtikçe yerleştirir. Bu, çocukların karakterine olduğu kadar mizacına da işlenir ve bu haliyle genel olarak toplumla olan etkileşimi veya davranışlarındaki tutum ve düşünceleri aracılığıyla yansıtılır. (Ceka ve Murati, 2016).

Bir Birey Olarak Çocuğun Eğitiminde Babanın Etkisi:

Baba, aile üyeleri arasında güven duygusunun oluşmasında özellikle çocuklar üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Babalar, çocuklarından en iyisini yapmalarını beklemek ve çocuklarının beklentilerini belirlemek konusunda önemli bir rol üstlenirler. Ebeveynlerin çocuklarıyla olan etkileşimi, aile yapısına bağlı olarak farklı şekillerde gerçekleşir. Bu nedenle, babanın göstereceği ilgi anneden farklıdır. (Ceka & Murati, 2016).

Çocuk, erken çocukluktan itibaren aile ortamında, aile bireyleri arasındaki ilişkilerle çevrili bir toplum içinde sosyalleşmeye başlar. Bu süreçte çocuk, davranışın temel özelliklerini sergileyerek toplumdaki ilk adımlarını atar ve daha fazla sosyal gelişim ve topluma entegrasyon için temel atar ... Bu temel, çocuğun toplum tarafından kabul görmesini, saygı görmesini ve toplumda önemli bir konuma sahip olmasını kolaylaştıran bir yetenek olarak kabul edilir (Carneiro, Galasso, García, Bedregal & Cordero, 2019).

Çocuk büyüdükçe, farklı insanlar ve farklı kültürlerle tanışmaya başlar. Birçok insan için iletişimde en büyük engel, alışık olunmayan bir kültür ve dilden gelen insanlarla nasıl iletişim kurulacağını bilmemektir. Ancak, çocuk farklı dillerle büyütüldüğü, eğitildiği bir aile ortamında yetiştiğinde bu durumun üstesinden gelebilmektedir.

4. Erken Yaşta Arapçanın Öğretiminde Ebeveynler Tarafından Uygulanabilecek Oyun ve Etkinlik Önerileri

Çocukların beyin yapısı yetişkinlerinkinden oldukça farklıdır. Yetişkinlerden farklı olarak çocuklarda dil öğretiminde bir kanala ihtiyaç vardır. Oyun, masal, şarkı, çizgi film ve tekerlemeler gibi çocukların dünyasında önemli bir yeri olup kanal olarak kullanılabilir. Bu şekilde çocuklar yabancı dil kurallarını hızlı bir şekilde öğrenme imkanı bulabilmektedirler.

Arapça dilinin öğretimi diğer yabancı dillerin öğretimi ve ediniminden mutlak bir farklılık içermemekle birlikte bir takım hususlarda ayrılmaktadır. Bunların başında telaffuz, harflerin öğretimi, cümle dizilimi, ana dili Türkçe olan bir öğrenciye nazaran akıştaki ters orantıdır. Bu bölümde çocuklara yabancı dil öğretmekle ye-

tişkinlere yabancı dil öğretmek arasında büyük farklılıklar olduğundan, bu konu üzerinde durarak çocukların Arapça dilini öğrenmelerini kolaylaştıracak oyun ve etkinlik önerileri sunulmaya çalışılmıştır.

Yabancı dil öğrenme ve öğretme sürecinde, ilk olarak üzerinde durulması gereken dil becerisi, dinlemedir. Bu beceri, doğal dil edinimi sürecinde olduğu gibi, yabancı dil öğrenen kişi için önemlidir. İlk olarak, dilin ses yapısına yakınlık hissetmeli ve bu sesleri tanımalıdır. Ardından, bu seslerden yola çıkarak kelimeleri anlamlandırmayı öğrenmelidir. (Çilem, 2013).

Çocukların hali hazırda bir okul hayatının devam ettiğini göz önünde bulundurursak okulda yapılan etkinlikleri evde de yapılması sıkıcı gelebilmektedir. Bundan dolayı ebeveynlerin yazmak ve okuma etkinliklerini ikinci bir etaba bırakmaları daha doğru olacaktır. Bununla birlikte ilk etapta okuma veya yazma becerilerinin uygulanması için belirli bir kelime hazinesi olması yabancı dili öğretimi kolaylaştıracaktır. Ev ortamının sınırlılıkları ve sosyal ortam olarak sadece anne ve babanın olmasından dolayı yabancı dil öğretimine dinleme ve konuşma ile başlamak daha doğru olacağının kanısındayız.

Yabancı dil öğretimi kolaydan zora, basitten karmaşığa ve somuttan soyuta olmak üzere başlamalıdır. Buradan yola çıkarak ebeveynler de çocuklarına yabancı dil öğretirken önce kolay kelimelerden başlamalıdır. Örneğin, “gel, git, otur, kalk, gir, çık” (تعال، اذهب، اجلس، انهض، ادخل، اخرج) gibi emir kipini kullanarak öğretime başlayabilirler.

Emir kiplerinden sonra (lütfen) “من فضلك” diyerek daha kibar şekilde kullanılması daha uygundur. Emir kiplerinden sonra “kapıyı açar mısın? kapıyı kapatır mısın?” (هل يمكنك أن تفتح الباب؟ هل يمكنك أن تغلق الباب؟) gibi nesneler eklenerek de cümleler kurulabilir.

Arapçayı öğretirken önce çocuğun bildiği ve günlük hayatında karşılaştığı nesnelerden başlanmalıdır. Örneğin, evde veya dışarıda gözlemlediğimiz nesnelere işaret ederek isimleri söylenebilir. Ardından bir fiille birlikte kullanılabilir. Örneğin, “kuş uçuyor. Yağmur yağıyor. Köpekler havlıyor, çocuklar koşuyor”.

Bu etapta ebeveynlerin çocuklara dil bilgisi kurallarını öğretmemelidirler. Nitekim dil bilgisi ilk etapta gerileyici bir etmen olur. Dil yapılarını ve kalıplarını tekrar ve farklı uygulamalar yaparak öğretmek daha doğrudur. Basit müzik dinletmek, şarkı söylemek, çizgi film izlemek ve çeşitli, oyun ve etkinlikler yapılması uygundur. İleri seviyede ise okumayı geliştirmek adına masal okuma; yazma becerisini geliştirmek amacıyla da oyunlarla harmanlanmış yazma etkinlikleri yapılabilir.

Okuma becerisini öğrenmeye başladığında evde bulunan eşyaların üstüne isimleri yapıştırılabilir. Aynı şekilde belirli bir zaman geçtikten sonra çocukların evde gördükleri nesnelerin isimlerini renkli kartlara yazarak nesnelere yapıştırmaları istenebilir. Örneğin; “çamaşır makinesi, buzdolabı, televizyon, bilgisayar, telefon, ütü, masa, sandalye”.

(غسالة، ثلاجة، تلفاز، حاسوب، هاتف، مكواة، طاولة، كرسي)

Bunların yanı sıra Arapça öğretimine aile fertlerinin öğretilmesi, hayvanların öğretilmesi gibi etkinliklerle başlanabilir. Hayvanların öğretimi sırasında resim çizilebilir veya o hayvanın resmi boyanabilir. Ardından hayvanın ismi söylenebilir.

“Çocuklar dört yaşına kadar kavramları tam olarak anlama becerisine sahip olamazlar. Bu yüzden, benzer fiziksel özelliklere sahip nesneleri genellemeler yaparak sınıflandırma eğilimindedirler.” (Aydın, 1999, s. 114). (Akt., Keklik, 2009). Buradan yola çıkarak Arapça nesneleri öğretirken benzer fiziksel özelliklere sahip nesnelerin öğretilmesiyle başlanması doğru olur.

Çocuklar kullanılan dil konusunda anne ve babalarını örnek alırlar. Bu yüzden ebeveynler doğru telaffuz, gramer kurallarına uygun konuşma ve zengin kelime dağarcığıyla çocuklara model olmalıdır.

Kelime dağarcığını geliştirmek adına ebeveynler, çocuğun çevresinde bulunan nesneleri, renkleri, şekilleri kullanarak isimleri öğretilbilir. Aynı nesne görüldüğünde ise tekrarlanabilir. Yemek yaparken malzemeleri sıralanabilir, alışveriş yaparken ürünler tanıtılabilir ve sokakta tabelalar okunabilir.

Gerçek hayatta deneyimler yaşamak da çocukların dil gelişimini destekler. Müze ziyaretleri, doğa yürüyüşleri, piknikler, seyahatler gibi etkinliklerle çocuklar yeni kavramlar ve yeni kelimelerle tanışabilirler.

Dil eğitimi süreci uzun vadeli bir süreç olduğu için sabırlı olmak ve düzenli bir şekilde dil eğitimine devam etmek önemlidir. Çocuğun ilerlemesini takip ederek güncel ihtiyaçlarına uygun olarak dil eğitimi şekillendirmek gereklidir. Sürekli pratik yapmak da dil becerilerini sürdürmek için önemlidir. Örneğin, Yürüyüş yaparken, alışverişe giderken veya evde birlikte vakit geçirirken çevrenizde gördüğünüz şeyleri adlandırabilir ve açıklayabilirsiniz. Düzenli bir şekilde hikâye anlatımı yapılabilir, çocuğun da kendi hikayelerini paylaşması teşvik edilebilir.

Okuma alışkanlığı kazandırmak dil becerilerini geliştirmek için önemli bir adımdır. Kitaplar çocukların kelime dağarcığını genişletir, hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştirir. Günlük rutinler oluşturarak da çocuğun dil becerilerini güçlendirilebilir. Sabah veya akşam belirli bir zaman dilimini kitap okumak veya sohbet etmeye ayırarak dil becerilerinin düzenli olarak kullanılmasına yardımcı olunabilir.

Dil eğitiminde içeriği çeşitlendirmek önemlidir. Kitapların yanı sıra şarkılar, şiirler, filmler ve çizgi romanlar gibi farklı medya türlerinden yararlanmak çocuğun dil becerilerini geliştirmesine yardımcı olur.

Çocuğun motivasyonunu artırabilmek ve dil becerilerini daha kolay geliştirebilmek adına ilgi duyduğu alanlara odaklanılmalı. Örneğin; hayvanlarla ilgileniyorsa, hayvanlarla ilgili kitaplar, belgeseller veya geziler düzenleyebilirsiniz. Sporla ilgileniyorsa, dil eğitimi spor terimlerine odaklayarak daha ilgi çekici hale getirebilirsiniz.

Çocukla aktif bir şekilde iletişim kurulması, sorular sorulması ve onun fikirlerini dinlemek önemlidir. Sohbet etmek, tartışmak ve farklı konular hakkında konuşmak dil becerilerini güçlendirir. Ayrıca, çocuğun yazma becerisinin gelişmesi adına yazma alıştırmaları yapılabilir. Örneğin, bir günlük tutmasını veya hikayeler yazmasını veya mektuplar yazmasını teşvik edebilirsiniz.

Dinleme becerisini güçlendirmek için çocuğa masallar, ninniler ve öyküler dinletilebilir. Dinledikleri hikayelerle ilgili sorular sorarak anlama yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olunabilir. Öykülerin başlangıç ve sonu hakkında tahminler yapmalarını sağlayarak öyküleme becerileri desteklenir. Şarkılar söylenebilir veya sesli hikayeler dinletilebilir.

Her çocuğun dil öğrenme hızı farklı olabilir, bu nedenle sabırlı ve destekleyici bir yaklaşım benimsemek önemlidir. Çocuğun ilgi alanlarına ve ihtiyaçlarına uygun bir şekilde dil eğitimine odaklanılmalı, ona zaman ayrılmalı, düzenli olarak pratik yapılmalıdır. Teşvik edilmeli ve dil öğrenimini eğlenceli hale getirmek için çeşitli yöntemler kullanılmalıdır. Dil becerileri zamanla gelişecektir ve çocuğun ilerlemesi takdir edilmelidir. Hatalarını düzeltmek yerine, onları cesaretlendirmeli ve başarıları övülmelidir. Son olarak çocuğun dil gelişimi için pozitif bir ortam sağlamak da önemlidir. Sabırlı olunmalı ve dil becerilerinin zamanla gelişeceği unutulmamalıdır. (Arıcı, 2016).

Oyun:

Oyun, çocuğun bilişsel, fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimini destekler. Oyun, çocuğun doğal öğrenme sürecine katkıda bulunur, merakını artırır ve keşfetme isteğini güçlendirir. Oyun aynı zamanda çocuğun kendini ifade etmesini, deneyimlerini paylaşmasını ve dünyayı keşfetmesini sağlar. Araştırmalar, oyunun çocukların problem çözme, dil ve matematik becerilerini geliştirdiğini göstermektedir. (Ayan ve Memiş, 2012). Bu nedenle oyun için uygun ortamlar sağlanmalıdır. Ebeveynlerin çocuklarla birlikte oynanacak oyunların çocukların ilgisini çekmesine dikkat etmelidir. Aynı şekilde oyunların veya etkinliklerin üstünde kurulduğu konuların da çocukların bildiği, yaşlarına uygun olduğu ve ilgi odaklarının olduğu konular olmalıdır.

Oyunları Arapça öğretiminde kullanırken saklambaç aracılığıyla sayılar öğretilebilir. İlk etapta beşe kadar ardından ona kadar zamanla sayılar artırılabilir.

Çizgi film kullanımı

Görsel-işitsel araçların yabancı dil öğretiminde dört temel becerinin geliştirilmesinde olumlu etkileri genel olarak kabul edilen bir gerçektir. Bu bağlamda, çizgi filmlerin çocukların yabancı dil öğrenme sürecine olumlu yönde katkı sağlama potansiyeli oldukça yüksektir. Çocuklar, özgün çizgi filmler aracılığıyla, dilin sun-

duğu kültürel öğelerin yer aldığı ortamda, dilin fonetik farklılıklarını öğrenirler. Beden dili ile birlikte öğrenim hızlanır. Oyunlar, şarkılar, tekrarlar ile dil gelişimi hızlanır. Sorulara cevaplar vererek, iletişim kurarak ve eğlenerek öğrenme imkânına sahip olurlar. (Köprülü, 2016).

Resimli hikaye:

Yabancı dil öğreniminin ilk aşaması dinlemektir ve bu, kelimeleri tekrar tekrar dinlemekle başlar. Çocuklar, tümdengelim yöntemini kullanarak daha iyi öğrenirler. Bir kelimeyi parçalarına ayırarak öğretmek yerine, kelimeler bir bütün olarak öğretilmelidir. Kısa cümlelerin öğretilmesi ise daha sonraki bir aşamadır. Bu aşamada resimli kitaplar kullanılabilir. Resimli kitaplar, çocuğun kelimeleri resimlerle ilişkilendirerek söyleneni anlamasını kolaylaştırdığı için çok önemlidir (Angi, 1999). (Akt., Baran ve Halıcı, 2006).

Erken yaşta çocuklar hikaye dinlemekten ve hikaye anlatmaktan zevk alırlar. Bundan dolayı erken yaşlarda ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte hikaye okuma, çocuklarına hikaye anlatma ve çocuklarının hikaye anlatmalarına fırsat verilmelidir. İlk etapta resimli hikayelerle başlanması, içerikte anlatılan konuyu daha somut ve daha özet anlatım imkanı sunduğundan

Sonuç

Ebeveynler çocukların eğitimi ve gelişimi üzerinde son derece önemli bir etkiye sahiptirler. Bu etkiyi ebeveynlerin eğitim seviyeleri, çocuk eğitimi üzerine olan bilgi ve deneyimleri ve çocuğun yanındayken takındıkları tutum ve davranışları belirler. Olumlamalara maruz kalan çocuk son derece kendine güvenen, akranlarıyla iletişim kurmaktan çekinmeyen güçlü bir bireye dönüşürken; ebeveynleri tarafından yanlış eğitilen, yanlış davranışlara maruz bırakılan çocukların ise ileriki yaşamlarında gerek arkadaş ilişkilerinde gerek toplum görevlerinde akranlarına nazaran son derece geri kaldıkları ve hayatta daha az başarılı ve daha az iletişimde kabiliyetli olurlar. Çocuğun özellikle 0-6 yaş aralığındayken aile içi çatışmalardan uzak tutulması, mümkünse hiç maruz kalmaması, öz güvenini zedeleyecek sevgisizlik, ilgisizlik veya değersizlik gibi duyguların hiç hissettirilmemesi son derece önemlidir. Bu hususta anne babaya son derece büyük bir görev düşmekte ve anne babanın bu husustaki büyük sorumluluğu dikkat çekmektedir. Anne babalar ilk eğitimciler olarak çocuğa bu konuda hassas bir şekilde ve titizlikle çocuğun gelişiminde muhtaç olunan ilgiyi ve desteği göstermelidirler. Zira çocukken çevresinde olup biten bütün davranış ve tutumlara, bütün olay ve hadiselerle ve bütün söz ve fiillere son derece açık olan hassas çocuk beyni tecrübeli ellerle yoğrulmalı ve çocuk büyük bir dikkatle ve titizlikle yetiştirilmeli ve eğitilmelidir. Böylece gelecek nesiller tarihin tekerrüründen ibaret olmakla kalmaz geleceğin ibda'ına öncü olurlar.

Bunlara binaen çocuğun anadil edinimi çocuk için ilk ve en önemli gelişim aşamasını temsil eder. Bunun akabinde çocuğun ikinci, üçüncü dil öğrenimi ve öğrenim aşamaları önemde sırayı takip eder. Dil edinimi ve öğrenimi son derece karmaşık ve komplike bir süreç gibi görünse de aslında insanoğlunun ilk ve en temel becerisidir. Dil ediniminde ve öğreniminde başarılı bir süreç deneyimleyebilmek ve çocuklarımıza bu süreçte yardımcı olabilmek için bu sürecin temel unsurlarını ve önemli noktalarını bilmemiz gerekmektedir. Dikkate ve öneme haiz Arapça dili üzerinden erken yaşlarda ikinci dil edinimi sürecinde anne baba çocuğa farklı metotlar izleyerek dil öğretimini gerçekleştirebilir. Bu metotlardan en basit ve uygulanabilir olanı ise oyun ve eğlence metotlarıdır. Çocuğun gerek çizgi film, gerek bulmaca, gerek farklı zihinsel aktivitelerle dile maruz kalması sağlanır ve hedeflenen başarıya hızlıca ulaşılır. Öncelikle ebeveynlerin çocuklar üzerindeki etkisinde kazanılan farkındalık, akabinde dil eğitimi ve öğretimi üzerinde ebeveynlerin sorumluluğu ve yapılabilecekler üzerinde kazanılan farkındalık, son olarak da ebeveynlerin yabancı dil öğrenimi üzerinde uygulamaya dökebilecekleri hususlar üzerinde kazanılan ve edinilen farkındalık dikkate ve kuvvetli öneme haiz olmakla birlikte nihai bir kişisel gelişime de ev sahipliği yapar. Öyledir ki çocuğun erken yaşlarda edindiği diller çocuğun ileriki yaşlarda çok farklı etnik ve kökenden akraları ile kolay iletişime geçmesine, bunun akabinde yeni kültürlere aşina olmasına imkan tanır. Öğrenilen diller çocuğun bir birey olarak hayatında hayatın farklı dallarında başarılı olmasına ve muhtemel tökezlemeleri es geçmesine yardımcı olur. Zihin kapasitesini artırır ve çok dille yetişmiş çocuklarda öğrenilen diller başta bir dezavantaj olarak görülse de yaş ilerledikçe müthiş bir avantaja ve farkındalığa dönüşmektedir. Erken yaşlarda dil öğretimi konusunda ebeveynler bir birey olarak yetismekte olan çocuklarına edinilmesi ve öğrenilmesi istenen dillerde konuşma becerilerinin teşviki, dinleme ve taklit yeteneklerinin gelişimi konularında yardımcı olmalıdır. Gerek eğlenceli aktivitelerle, gerek sevilen çizgi filmlerle, gerek seyredilen, dinlenen ve takip edilen içeriklerle bir birey olarak yetismekte olan çocuğu edinilmesi ve öğrenilmesi hedeflenen dil veya diller ile donatmalı ve onu bu dillere maruz bırakmalıdır. Unutulmamalıdır ki dil becerisi insanoğlunun en temel becerilerinden birisidir. Bu becerinin ediniminin ardından diğer beceriler teker teker edinilir. İlk ve en temel olan dil becerisinin edinimi sağlam ve güçlü olmazsa edinmesi ve öğrenilmesi hedeflenen diğer tüm beceriler noksansız olmayacaktır. Yine dikkate haizdir ki çocuğun dil edinim seviyesi yapılan araştırmalarca ortaya konulduğu üzere anne karnında başlar ve annenin yanında ve etrafında şekillenip son hallerini alır. Yine unutulmamalıdır ki ileriki yaşlarda çocuğun bir birey olarak kişisel gelişiminde ve hedeflerine ulaşmasında ilk ve son noktayı her daim bütün becerilerin atası olan dil becerisi kıymaktadır.

Kaynakça

- Arıcı, A. F. (2016). Erken Çocukluk Dil Gelişiminde Ailenin Rolü . *Türkiye Eğitim Dergisi*, 1 (1) , 66-78 .[.https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Turkegitimdergisi/Issue/27078/286665](https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Turkegitimdergisi/Issue/27078/286665).
- Ayan, S., & Memiş, A. U. (2012). Erken çocukluk döneminde oyun. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 14 (2), 143-149.
- Baran, G. ve Halıcı, P. (2006). Çocuklarda Yabancı Dil Eğitimi. *Eurasian Journal Of Educational Research*, (24), 44 - 52.
- Carneiro, P., Galasso, E., Garcia, I. L, Bedregal, P. & Cordero M. (2019). Parental Beliefs, Investments, And Child Development: Evidence From A Large-Scale Experiment. *Institute Of Labor Economics*, 1-50.
- Ceka, A. & Murati, R. (2016). The Role Of Parents In The Education Of Children. *Journal Of Education And Practice*, 7(5), 61-63.
- Cowan, C. P., & Cowan, P. A. (1992). When Partners Become Parents: The Big Life Change For Couples. *Basic Books*, 5,98
- Çilem, O. D. (2013). Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Çizgi Filmlerin Dinlediğini Anlama ve Konuşma Becerilerine Katkısı. *Turkish Studies*, 8 (10), 499-508. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5243>.
- Demirezen, M. (2003). Yabancı Dil Ve Ana Dil Öğreniminde Kritik Dönemler. *Dil Dergisi*, (118), 5-15.
- Erdoğan, Ö. Z. E. L., ve Zelyurt, H. (2016). Anne Baba Eğitiminin Aile Çocuk İlişkilerine Etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (36). <https://doi.org/10.21560/spcd.60151>.
- İlhan, N. (2005). Çocukların Dil Edinimi, Gelişimi Ve Dile Katkıları. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 155-160.
- İlter, B. G., Ve Sühendan, E. R. (2007). Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Üzerine Veli Ve Öğretmen Görüşler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 21-30.
- Kara, Ş. (2004). Ana Dil Edinimi Ve Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 295-314.
- Köprülü, S. G. (2016). Erken Yaşta Yabancı Dil Öğreniminde Çizgi Filmlerin Yeri. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 4(1), 88-98.
- Polat, Ö. Ve Demirci, F. G. (2021). Erken Çocukluk Döneminde Bilişsel Gelişime Bir Uyarı Olarak Doğa İle Temas Ve Doğa Temelli Açık Alan Etkinlikleri. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (2), 95-113.
- Keklik, S. (2009). *On Bir Yaşına Kadar Çocukta Dil Edinimi*. (Yayınlanmış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Suat, K. O. L. (2011). Erken Çocuklukta Bilişsel Gelişim Ve Dil Gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(21), 1-21
- Tammy, C., Daviz, G., Mccarty, K. & Singh, A. (1999). Parents In The School: The Impact Of Father's Participation In Children's Education In Newfoundland. *Faculty Of Education Memorial University Of Newfoundland*, 1-4.
- Tuğrul, B. (2002). Erken Çocukluk Döneminde Öğrenmeyi ve Öğretimi Kolaylaştıran Özellikler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22).

